

J. Orešnik, Izroček za predavanje

“Kako spotoma zbudjati veselje za skladnjo v obdobju vrtec—matura”.

Lingvistični krožek, 8. 11. 2021

1. Huddleston, Rodney, & Geoffrey K. Pullum, *The Cambridge grammar of the English language*. Cambridge, Cambridge University Press. 2002.
2. *Nueva gramática de la lengua española*. Tri knjige: a. oblikoslovje, b. skladnja, c. fonetika in fonologija. (Objava 2009—2011).
3. SSKJ2 pod *ali*: *oče ali mati*
3a. *oče ali mati sta prišla*; 3b. *mati ali oče sta prišla*
4. 4a. *Vsi vaščani / noben vaščan razen Ančke*; 4b. *Vsi vaščani / noben vaščan razen Ančka*
5. 5. *Tonček nese babici kosilo*. 5a. **Kdo** nese babici kosilo? 5b. **Kaj** nese Tonček babici? 5c. **Komu** nese Tonček kosilo?
6. »Najprej predstaviti **enega do dva zгледа** iz oblikoslovja.«
6a. *enega do dva zгледа* (prim. 6č); 6b. *od enega zгледа do dveh*; 6c. *od enega do dveh zгледov*; 6č. *od enega do dva zгледа* (prim. 6a).
7. Oblikoslovni zгledi
7a. Dvojina samostalnika *človek*. *Dva človeka, dveh ljudi, dvema človekoma, dva človeka, o dveh ljudeh, z dvema človekoma*
Dvoja človeka, dvojih ljudi, dvojima človekoma, dvoja človeka, o dvojih ljudeh, z dvojima človekoma;
dvoji ljudje, dvojih ljudi, dvojim ljudem, dvoje ljudi, o dvojih ljudeh, z dvojnimi ljudmi
Dvoje ljudi (je bilo tam), dvoje ljudi (nismo videli), dvoje ljudem (dvoje ljudema !!), dvoje ljudi, o dvoje ljudeh, z dvoje ljudi (z dvoje ljudmi, z dvoje ljudema !!)
7b. Osebni zaimki premorejo v rodilniku in mestniku dvojine prave dvojinske oblike: (*od, pri*) *naju, vaju, njiju*, a tudi izmnožinske: (*od, pri*) *nas, vas, njih dveh*; naslonke v rodilniku: *gospa si naju/vaju/ju je zapomnila*, izmnožinske naslonke v rodilniku: *gospa si nas/vas/jih je zapomnila kar oba*. (Mestnik nikoli naslonka.)

8. Skladenjski zgledi

8a. Osebek, tvorjen iz dveh samostalnikov istega spola, ki ju spaja veznik *in*, se ujema z istim spolom v povedku. Npr. *kozarec in lonec sta še cela, knjiga in mapa nista moji*. Če pa je tak osebek v srednjem spolu ednine (samo ednine!), v povedku začuda ni pričakovanega srednjega spola. Pojav se da razširiti v osebek iz končno mnogo sestavin srednjega spola ednine: *nebo, morje, jezero, ... in gorovje so modri*. Zg. in *Sp. Gorje sta majhna*.

Pojav (četudi pogosten in dolgo znan) še ni razložen.

8b. V osebkju sta samostalnika različnih spolov. Tedaj zahteva ujemanje, da je v povedku moški spol: *oče in mati sta prišla, oče ali mati sta prišla*. Drugi zgled opozarja na povezavo med skladnjo in semantiko, kajti šele slednja razkrije, da skladenjska zgradba in njen pomen nista uglašena.

8c. Zgled ***Tele*** in *krave so se pasli*. *Krave in tele* so se pasli. Toda

**Krave in tele se je paslo.*

Tuji skladenjski zgledi

Angleški glavni in vrstilni števnik v britanski knjižni angleščini. Če števnik vsebuje besedo *hundred* 'sto' in ta v števniku ni zadnja sestavina, mu mora slediti veznik *and* 'in': *a hundred and twenty-five* '125'. Strokovne razlage pojava ne poznam.